

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERȚIUNI:

se socotesc după tariful, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Ne stă cam rău.

Ci-că noi Români din țerile coroanei ungare am fi preste-două și jumătate milioane. După Maghiari, cel mai numeros popor din țară. Dar, durere, în afacerile publice, în mișcările de interes ce vin și trec preste țeară, vai ce puțin se simte că suntem și noi aici! Acuși ne e rușine să mai vorbim de noi ca de un popor trezit la naționalitate și participând și el la viața politică publică a țerii. Zău că. Că dela crisa din Sibiu, nu mai facem nimic.

Cine poate vadă lucrurile mai frumoase, eu unul nu le mai pot. Și mai ales nu le pot vedea azi, când îmi căzu în mână cel mai nou număr din „Deșteptarea” dela Cernăuți, din sora Bucovina, unde avem numai o mână de frați Români. Dar o mână cum sunt, ei sunt totdeauna organizați în partide politice, cari sunt active, au conducere renoită și recunoscută la timp, și acea conducere își ridică glasul său în numele partidului și în numele poporului, de câte-ori situația politică a țerii o recere.

Mai nou comitetul „partidului popular național” din Bucovina, a ținut la 14 Septembrie ședință, în care discutând asupra situației politice, a formulat față de toate chestiile la ordinea zilei rezoluțiuni, enunțându-le principiile solemne și demne! Acele rezoluțiuni le publică „Deșteptarea” în numărul său mai nou. Sub punctul I. al lor comitetul își exprimă dorința, ca toate forțele oneste și bune ale poporului român bucovinean, să se alieze cu el; — sub II. protestează contra amestecului Jidovimii în afacerile poporului român; — sub III. cere deputaților din dieta țerii să lucreze de nou pentru reforma electorală; — sub IV. autorizează pe deputații sei a decide provizoriu la înființarea doriei bănci ipotecare; — iar sub punct V. frații bucovineni își ridică glasul lor în o cauză, în care noi demult eram datori a ne zice și mai răsunător cuvântul nostru! Iată-l:

»Partidul popular-național, totdeauna credincios înaltei Case Imperiale, vede cu durere, că evenimentele de gravitate supremă din Ungaria, aruncă valorile lor până în țerile cisleitane, având ca consecință reținerea soldaților peste limita celor 3 ani de serviciu.

»Deși măsurile luate de guvernul nostru sunt deplin justificate din punctul de vedere al apărării imperiului, totuși este de cerut, ca guvernul imperial să ia de urgență măsuri energice, ca interesele populațiilor austriace, deci și ale Românilor, să nu sufere din cauza aspirațiilor ilegitime ale Maghiarilor!

»Totodată protestează partidul popular-național energic contra tendințelor maghiare, de a introduce co-

mandamentul maghiar în regimentele ungare, în cari servesc zeci de mii din frații nostri transcarpatini, de cari ne leagă sentimentele solidarității naționale“.

Cetind această bărbătească și demnă rezoluție, ne crește inima și suntem mulțumitori fraților bucovineni pentru ea, — deși, repet, ne stă foarte rău nouă celor mulți, că suntem încă atât de neputincioși, că nu avem noi un partid, care să facă ceea-ce numitul partid al fraților Bucovineni face!

Ce impresie serioasă și profundă își lasă șirul de rezoluții de mai sus, a comitetului național bucovinean, care are privirea peste toate durerile neamului și își rostește cuvântul în ele: chemând pe frați la strângerea rëndurilor în jurul său, protestând contra îmbulzirii jidovești colo și colo, dând îndrumări politice și economice deputaților, apoi protestând contra primejdiei cu care ne amenință politica ungurească pe noi, frații lor îndepărtați, ardeleni și ungureni!

D-zeu să mă ierte, dar trebuie să o spun: „solidaritatea” noastră de aici, solidaritate în nelucrare, e o nenorocire națională, și cei-ce vor sparge-o pășind independenți pentru a forma un partid de acțiune și de viață, vor fi adevărații mântuitori ai poporului nostru din amărârea acuși lașă, în care zăcem!

Căci așa cum suntem, nu mai facem trei parale!

Jancu.

„Cămașa roșie“.

ori pe italienește »La camiscia rossa« este titlul unui nou jurnal italian în Roma, care se tipărește pe hârtie roșie ca sângele și are menirea să propage pe cale publicistică ideile marelui patriot Garibaldi. Intre țintele ce le urmărește jurnalul, una din cele mai însemnate este: cucerirea tuturor provinciilor italiene, cari azi nu s'au în regatul Italiei, — deci în prima linie noul jurnal este îndreptat contra Austriei.

Incurajarea lucrurilor de mână femeiești în România.

— „Furnica” —

În România e în viață o societate, numită „Furnica”, care lucrează deja mult și bine pentru a încuraja pe femeile meștere de mână, cumpărându-le cusăturile și țesăturile lor și căutându-le piețe de vânzare, — lucru ce s'a încercat, în mic, și de „Reuniunea femeilor române” din comitatul Hunedoarei, dar a fost apoi lăsat iarăși, doar pentru-că începutul n'a fost dintr'una așa de strălucit, cât se dorea. Dar lucrurile acestea merg încet, și reținer stăruință de mulți ani, iar dacă odată au reușit, se desvoalată de sine. Dovadă însăși „Furnica” din Țară, care prin multe peripeții și greutăți a trecut, până a ajuns a fi ceea-ce astăzi e! Iată pe scurt după „Voința Naț.” interesantul ei istoric:

Ideia întemeierii unei Asociațiuni cu menirea de a desvolta industria casnică în România, pornește dela 1853, deși societatea „Furnica” n'are viață oficială decât dela anul 1882.

Sunt cincizeci de ani de când d-na Elena C. Cornescu născută Manu, dorind a-și îmbrăca casa sa dela moșia „Dor-Mărunt” cu țesături, scoarțe, velințe și plocate românești, a întreprins o călătorie în țară, dimpreună cu dșoara Felicia Racoviță, d-na Vorinca Trăsnea și d-na Ana Davila, ca să adune dela țărance și de pe la călugărițe, tot ce ar fi găsit pentru a-și împodobi casa dela țară cu lucruri românești.

Acest gust răspândindu-se printre doamnele și dșoarele din înalta societate română, a făcut ca țărancele să se îndemne la lucru, și mai cu deosebire cele din Golești, Nămești, Budești, Câmpul-Lung și Dor-Mărunt.

Astfel d-na Elena C. Cornescu cu dșoara Felicia Racoviță, văzând că lucrul acesta aduce un mijloc de câștig în același timp femeilor dela țară, au început a le face însemnate cereri de anumite lucruri, (comenzi).

Lucrările erau după aceea depuse pe la diferite persoane de bună voință, pentru a le vinde în folosul țărancilor.

Mai târziu, între anii 1853 și 1867, s'a și înființat în scopul desvoltării industriei casnice, o asociațiune a doamnelor române, din care făceau parte un mare număr de doamne din înalta societate. Centrul asociațiunii era la Golești, unde dșoara Felicia Racoviță ajutată de surorile sale, conducea o adevărată administrație, primind comenzi, supraveghind lucrările, și dând apoi femeilor prețul muncii lor.

Pentru creierea fondului Societății, s'au emis 1000 obligațiuni a 25 lei una, cari s'au tras la sorți. MM. LL. Regele și Regina cari au cumpărat multe atari obligațiuni (osuri), și alte câte-va persoane, lăsând societății obligațiunile lor, s'a înființat din ele un fond de bine-facere, pentru lucrătoarele lipsite de mijloace, și pentru a da premii, cinste, acelora ce se vor distinge, și a aduna obiecte lucrate în țară pentru Muzeul societății.

Scopul societății a fost de-a încuraja și desvolta industria casnică, a înființa sucursale prin diferite orașe ale țării, a propaga cu stăruință întrebuintarea produselor industriei casnice, a împărți modelé spre a se putea păstra în toate colțurile țării adevăratul stil românesc și, în sfârșit, a înființa baze în cari să se cumpere și să se vinză tot felul de lucruri din industria noastră casnică.

Societatea „Furnica” a îndeplinit cu sfințenie toate puncte din programul său, dând din ce în ce mai mare desvoltare industriei casnice și procurând femeilor țărance o muncă sigură și neîntreruptă!

Lucrătoarele societății împart astăzi peste 100.000 lei anual din produsele muncii lor. Cu un sprijin mai serios din partea Statului, această sumă s'ar putea întrei, mai ales dacă s'ar lua pânza de lipsă armatei din cea țesută de țărance. Azi din 800.000 metri de pânză, numai 50.000 sunt aprovizionate dela „Furnica”.

Sub înțeleptul îndemn al M. S. Reginei, care chiar din început a primit a fi patroana acestei Societăți, am văzut mai întâiu introducându-se portul național românesc la ba-

luri și la sărbătorile de binefacere, apoi produsele casnice țărănești au început să împodobească casele celor avuți și chiar ale celor cu mai puțin mijloace!

Iar astăzi societatea „Furnica” a ajuns să întindă cercul lucrărilor sale și peste hotare.

După-ce a luat parte la diferite expozițiuni, la Tuluza, Paris, Londra, Bruxelles, unde a primit medalii de aur și argint, această societate a contractat acum, grație intervenirei M. S. Reginei, cu o casă de comerț din Londra, facerea unor bluze de broderii românești, cari și-au făcut un loc însemnat în moda englezească! Aceste broderii artistice, lucrate de țărancele noastre, sunt atât de bine primite în Anglittera, în cât Societatea primește număroase și elegante toalete de stoffe englezești, spre a fi brodate în stil românesc!

Numai pentru aceste articole, societatea „Furnica” în cei 5 ani din urmă, a lucrat de peste 40.000 lei.

La Paris de asemenea, pe lângă alte comenzi de costume românești, societatea „Furnica” trimite câtețimi mari de benze (galoane) brodate pe pânză românească, pe care doamnele franceze le întrebuintează ca garnituri la cele mai frumoase toalete.

Din toate vânzările făcute prin mijlocirea societății, „Furnica” nu trage de cât un câștig cu totul mic, strict de lipsă cheltuelilor de administrație. Astfel se și înțelege efințata produselor industriei casnice vindute de „Furnica”, față cu produsele vindute de diferiți comercianți cari o concurează.

Favorul prețurilor iese și mai mult în relief, având în vedere munca lucrată cu mâna, față de cea făcută prin ajutorul mașinilor.

Prin însemnate daruri anuale ale MM. LL. Regelui și reginei, prin taxele membrilor societății și prin câștigul din diferite serbări, Furnica dispune azi de un capital de peste 70.000 lei în mărfuri, și 30.000 în bani, — capital care va merge tot crescând, grație devotamentului celor ce conduc această societate, sub augustul și părintescul patronagiu al iubiților nostri Suverani.

Înălțarea tot crescândă a societății, se datorește în mare parte și domnei Elena colonel Ionescu, măiestră de broderii naționale, care se ocupă de-aproape de conducerea și administrarea societății, ca și de răspândirea cât mai întinsă a produselor aflate în bazarul societății.

În ultimul an dl ministru al instrucțiunii a decis, ca pânza de lipsă pentru uniforme școalelor secundare și profesionale de fete, să se procure dela „Furnica”, ca fiind pânza cea mai bună și cea mai ieftină.

*

Eată o reuniune de femei, cu ținte ca și cele ale Reuniunii noastre din comitatul Hunedoarei, care a lucrat în chip miraculos pentru apropierea de scopurile sale!

Dacă noi aici n'avem Rege și Regină care să ne patroneze, avem și noi bărbați cu poziție și avere, cari au gândiri și simțăminte regale, și cari cu tact ar putea fi câștigați pentru ale noastre porniri simile celor ale întraipatei „Furnici” din Țară.

CRISA.

In sfârșit habemus iarăși papam, avem iarăși ministru președintel!

Maestatea Sa a denumit prin autograful Său dela 22 Septembrie de nou pe Contele Khuen-Hedervary de ministru președinte ungar.

Hedervary a și primit, dar spune că numai până să va aplană crisa, când apoi va lăsa pe altul la cârmă.

*

— Incolo tot ferbe, tot se frământă roiul de politici din Pesta. Ordinul de zi dat de M. Sa către armată, prin care li-se spune, că nici să nu mai viseze de maghiarisarea armatei, i-a scos rău de tot din socoteli. Mulți dintre ei, cei mai zvăpăiați, dau așa zicând cu capul de păreți. Unii par-că ar propune revoluție, dar inghit vorba nespusă, alții ca să se arete mai înțelepți, zic că e destul să nu mai plătească țara darea, până nu dă Impăratul cele cerute de Unguri! Iar când va fi la adecă, vor plăti și darea, vor da și soldații, tot în armata de până acum.

*

— Partidul liberal guvernamental a trimis pe contele Hedervary, ministru președinte abzis, să meargă să cerce repararea lucrului la Viena. Hedervary s'a dus, și M. Sa ci-că și-a arătat mirarea că așa revoluție de cerneală și de vorbe a produs între unguri ordinul Său dat numai către armată. Acela, a zis M. Sa, avea de scop liniștirea armatei, în care se iviseră mari neliniști pe urma cererilor maghiare. Hedervary a cerut, că dacă-i așa, atunci M. Sa să binevoiască a da un Manifest preafinal către națiunea maghiară, liniștindu-o oare-cum de grijile ce au cuprins-o la cetirea ordinului de zi către armată. Maestatea Sa însă n'a voit nici să audă de un astfel de manifest!

A făcut însă atăta, că a numit pe Hedervary de nou ministru și i-a adresat apoi lui o scrisoare în cauză, în care spune, că jale îi cuprinde inima, când vede stările triste politice în care se sbate de luni de zile favorita: Sa Ungarie, — dar provocându-se la drepturile Sale regale înscrise în lege, cari îi asigura lui singur dispunerea asupra conducerii, comandei și organizării armatei, — declară solemn, că e hotărât să-și susțină neștirbite aceste drepturi, și așa să le lase moștenire și următorilor Sei!

»Totmai pentru aceea, — zice scrisoarea preafinală, —

— nu aș putea aproba astfel de dispoziții, cari ar duce la slăbirea ambelor state ale monarhiei, —

— nu aș putea împlini acele cereri, cari țințese preschimbarea de așezăminte probate (armata), ba ar primejdui întregitatea monarhiei; —

— dar incolo promite a împlini aceea ce n'ar atinge întregitatea armatei (doar să pună și coroana ungară pe steaguri lângă pajura austriacă, și alte lucruri neimportante).

Li zice mai departe lui Khuen, să-și lumineze națiunea ca să se păzească de încercări grele, și să iasă de sine din situația primejdioasă în care s'a împins.

*

— Auzind de acest autograf, care e o întărire a ordinului către armată, — kossuthiștii au ținut ședință și acolo unii, cei mai hitzig-i, numai nu dădeau cu capul de păreți. Barabás a strigat desperat:

Piuă de haine și de oleu, de arândat ori de cumpărare!

Subscrisul din cauză de boală sunt aplicat a da în arândă ori a vinde din mână liberă, **piua mea de haine și de oleu**, aflătoare în comuna **Șibot**.

Piua lucrează de patru ani și e bine cercetată, — și e împreună cu

mașină de îmblătit purtată cu apă.

Mașina e în stare foarte bună și dă grăul ales.

Cu puterea aceleiași ape, pentru care am concesiune legală, se poate mână și **moară** cu mai multe petri, pentru care asemenea am deja concesiunea de lipsă, dar moara nu e făcută încă.

Joagăr, țiglarie și cărămidărie încă se poate face cu aceeași apă! Cale ferată și postă, în comună.

Cei-ce ar dori a intra în aceasta afacere rentabilă, asigurându-și un viitor frumos, se adreseze la subscrisul.

3-3

Const. Yiorel I. Ioan
proprietar de piua, în Șibot
Alkenyer.

Cumpărare ieftină!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public că din cauza spațiului mic al prăvăliei mele proporțional la sosirea multor mărfuri, vând total următoarele: **pe lângă prețuri foarte reduse, precum: Stofe, Satine, Delen, Cartoane, Chimeși** pentru d-ni.

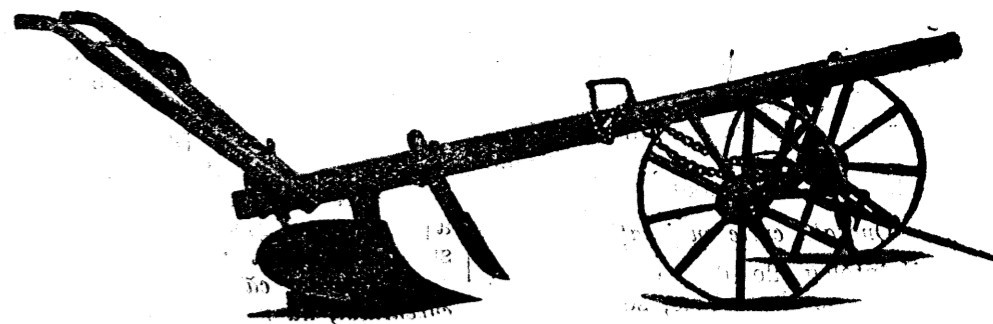
Muștre stau încontinuu la dispoziție, la cerere se trimit ori și unde franco. Rugându-vă pentru on. comande înseamnă.

cu stimă

Georgiu Socaciu

prăvălie de: Fer, manufactură, băcănie sticlă și mărfuri textile.

Ilia-Murășană (Maros-Illye.)

Cele mai bune pluguri

sunt azi așa numitele „**Pluguri de Bacica**“, lucrate din **renumitul și neîntrecutul fer de Stiria**.

Părțile de lemn sunt din material sănătos, lemn tare, trainic.

Plugurile aci recomandate se pregătesc în Orăștie sub supravegherea mea proprie și așa pot mijloci reparări ori schimbări mai mărunte, fără cheltueli, aicea.

Pluguri de probă dau bucuros celor-ce doresc, și neplăcându-le primesc înapoi.

Prețul (afară de roțile) 20 cor. unul.

Recomand cu toată stăruința aceste pluguri tuturor economilor nostri! — **Venzătorilor: rabat.**

Ioan I. Vulcu
Orăștie.

Sz. 3398—1903. tkvi.

Arverési hirdetmény és árverési feltételek.

A maros-illyei kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Vlad Aurél szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ takarékpénztár javára Lunoj Györgye s trsa Strigy-Ohában ellen 180 K s jár. erejéig 1902. évi szept. hó 15-én fogantatott kielégítési, vagrehajtás utján lefoglalt és 656 K. 50 fillerre becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, gabona, széna, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbíróóság 1903-ik évi V. 501/4 sz. végzése folytán 180 K tőkekövetelés, ennek 1901. évi február hó 13 napjától járó 8% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 5 K-ban bíróilag már megállapított költségekre erejéig adosok lakásán leendő eszközzésére **1903. évi október hó 10-ik napjának délutáni 4 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen 1903. évi szeptember hó 12 napján.

Szentmiklós András
kir. bir. vgrhjtó.

Sz. 802—1903. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1903. évi 2408 sz. végzése következtében Dr. Vlad Aurél ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ takarékpénztár javára Padureán Maria s ts. sztr.-sztr.-györgyi lakos ellen 100 K s jár. erejéig 1903. évi aug. hó 22-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 624 K 80 fillre becsült következő ingóságok, u. m.: szekerék, gabona nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbíróóság 1903. évi V. 417/3 számú végzése folytán 100 K tőkekövetelés

ennek 1901. évi szept. hó 4 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 45 K 65 fillérben bíróilag mag megállapított költségek erejéig ados lakásán leendő eszközzésére **1903. évi október hó 10-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség

esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságok mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen, 1903. évi szeptember hó 12 napján.

Szentmiklós András
kir. bir. vgrhjtó.

CÂND

VENIȚI LA ORĂȘTIE nu uitați a cerceta

pentru trebuințele ce aveți D-Voastră următoarele firme

Depozitul de haine gata și mare croitorie vieneză alui

SIMION CORVIN jun.
drumul țerii.

Prăvălia de manufactură și deposit de păpuși gata alui

GEORGE BACIU
în piață.

Prăvălia de manufactură alui

ION LĂZĂROIU
în piață.

Noua prăvălie mixtă a lui

IOAN ROB
piața-poliției.

Primul depou de pește sărat de toate sortele, alui

VASILIE N. BIDU
în Orăștie.

Prăvălia de opinci și pielărie a lui

PETRU BANCUI
în piață.

Măcelăria lui

SIMION CĂRPINIȘAN
în Piața-mare.

Cel mai elegant atelier de frisat, și tuns alui

IOAN ANDRESCU
piața-poliției.

Măcelăria lui

AUREL PAPIU
piața poliției.

Institut funebral
BARCSI J. și G. BRASSAI
în Orăștie.

Atelierul de măsar (têmplar) și deposit de mobile și cosciugni alui

DUMITRU MARTIN
str. Căstăului

Croitoria lui
IOAN MUNTEAN
drumul țerii

Atelierul de păpucărie alui

ION LĂZĂROIU
drumul țerii.

Ferăria lui
ILIE LĂDARIU
Drumul-țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN VĂRMĂGEAN
lângă spitalul mil.

Rotăria lui
NICULAE FILIMON
dr. țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpucărie alui
IOAN TOMUȚA
piața-poliției.

Atelierul de păpucărie alui
ANDREI CARASCĂ
Str. Berăriei

„TIPOGRAFIA NOUĂ“

în Orăștie

provăzută cu cele mai noue și elegante soiuri de litere, — se ofere Onor. Public pentru tipărirea de cărți, broșuri, foi, anunțuri, invitări, placate, și orice alt soi de tipărituri.

Numărul de față al foi „LIBERTATEA“, tipărită în „Tipografia Nouă“ presintă și el, în parte bogăția și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate! ❀

❀ Executare repede!

Sz. 775—1903. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a

Editor și redactor responsabil: **Iulius V. Ioanovici.**

Tiparul propriu, „Tipografia Nouă“, în Orăștie.